

Tisztelt Olvasó!

Az egyesület vezetőségével és tagjaival együtt
úgy éreztük,

Tompa Mihály születésének 200. évfordulóján
illő, sőt kötelesség megemlékeznünk
a sokak által elfeledett költő - lelkipásztor életútjáról.

Egyesületünk egész éven át tartó
rendezvénysorozatot szervezett a célból,
hogy megismertessük a szélesebb közönséggel
azon verseket, írásokat,
melyek Tompát egykor Arany és Petőfi mellé,
a XIX. század költői triászának tagjai közé emelték.
Bizunk abban, hogy megjelent kiadványaink,
a programfüzetben feltüntetett alkalmak,
megemlékezések, előadások és kiállítások,
művészeti alkotások hozzájárulnak ahhoz, hogy

Tompa Mihály

költészetét és személyiségét
még jobban megismerjük és megismertessük.
A Tompa Mihály Gömöri Kulturális Egyesület

„Lant és Biblia”

című rendezvénysorozat programjait tisztelettel
és szeretettel ajánljuk figyelmébe.

Nagy Ákos Róbert

a Gömöri Református Egyházmege esperese
az emlékév programbizottságának elnöke

A programok időpontjairól, részleteiről
az emlékév honlapján tájékozódhatnak

www.tompamihaly200.hu

Gömörszőlős - Tompa Mihály emlékoszlopa
Az emlékoszlop Dr. Ujváry Zoltán ajándéka
Dr. Kövér József alkotása
Tóth György felvétele

LANT ÉS BIBLIA

200 éve született
Tompa Mihály
költő, lelkipásztor

Az emlékév programja

Az emlékév fővédnöke
Balog Zoltán miniszter
Emberi Erőforrások Minisztériuma

A programok szervezője a
**Tompa Mihály Gömöri Kulturális
Egyesület**

Az emlékév fő támogatója
a **Nemzeti Kulturális Alap**

nka
Nemzeti Kulturális Alap

A KÖLTŐ RÖVID ÉLETÚTJA

Tompa Mihály 1817. szeptember 28-án született Rimaszombatban. Apja székely nemesi családból származó elszegényedett csizmadia, anyja betegségekkel küszködő fiatalasszony, a gyermekük születése után pár évvel meghal. A kisfiú Igricibe kerül az apai nagyszülökhöz. Itt töltött éveit, a falusi környezet és életmód nagy hatással voltak későbbi életére. A helyi iskola rektora, Bihari György, aki maga is pataki teológusdiák, rá tudta venni a nagyszülőket, hogy az éles eszű fiút engedjék el Sárospatakra továbbtanulni.

Igy életének másfél évtizede (1832-45) jórészt a sárospataki kollégiumban telik. Tanulása nem kerül pénzbe, mert a szolgálóikként nemesi családok csemetéit tanítja fizetség ellenében. A gimnáziumi osztályok elvégzése után a fiatal Tompa Sárospataktól megy segédtanítónak. Onnan visszatérve Sárospatakon bölcsezetet, teológiát és jogot tanul.

Tanulmányai végeztével Eperjesen vállal nevelői állást. 1846-ban megjelenik Népregék és mondák c. első kötete, amely olyan sikert hoz, hogy egy hónap múlva újra kell nyomtatni. Petőfi biztatására Pestre megy, hogy további jogi tanulmányokat folytasson. Tagja lesz a Pilvax kávéházbeli „Tizek Társaságá”-nak. A Kiszfaludy Társaság pályázatára beadja Szuhay Mátyás c. elbeszélő költeményét, amely II. díjat nyer (az elsőt Arany Toldija kapja), s a Társaság rövidesen tagjává választja. Ám közben, amitől félt, bekövetkezett: anyja betegsége az ő erős szervezetén is kiütközik. Ezért otthagyja Pestet, a költő barátokat és elfogadja a bejei egyházközség meghívását. Ehhez le kellett még tennie a papi vizsgát. Bejéről 1848 tavaszán Grafenbergbe megy a csodát ígérő vizikúrára, amely átmeneti javulást hoz állapotában. A szabadságharc idején beáll tábori papnak, és részt vesz a schwehati ütközetben. Az első győzelmek után leszerel, s hazamegy Bejére. 1849-ben átmegegy a nagyobb gyülekezetet számláló Kelemérrre. Házasságot köt a runyai földbirtokos 18 éves leányával, Soldos Emiliával, aki élete végéig szeretett hű társa lett. „Kavicsnak látszol, s igazgyöngy vagy”. – szól róla. A következő évben fiuk születik, de pár hét után már el is kell a kisfiút siratniuk. Ahogyan a gyöngy terem, a levert szabadságharc utáni Bach – korszak önkényuralma, a családi gyász és a testi szenvedés mély tengerében Keleméri tartózkodása alatt születtek azok a páratlan szépségű és hatású allegorikus versek, amik őt az ötvenes évek költő-óriásává teszik: egy egész nemzetet vigasztalt, erősített és tanított remélni. (A gölyához, A madár fiaihoz, Pusztán) Verseiért kétszer is elhurcolták, Kassán tartották vizsgálati fogságban.

1851-ben még egyszer parókiát változtat, elfogadja a jómódú hanvai gyülekezet meghívását, ahonnan már a hazafitui bánat és a testi betegség kettős keresztje alatt gyötrődve – el nem kívánkozik. Nem fogad el több gyülekezeti meghívást, a gömöri egyházmegye esperesi tiszt-ségére való felkérést is visszautasítja. Fanyar mondása ismertté vált: „A hanvai pap hamvai Hanván hamvadjanak el.” Közben a családi boldogság öröme még egyszer beragyogja életét, újra fia születik. Négy éves korában azonban hosszú betegség után őt is elvesztik.

Betegsége (szivnagyobbodása) egyre inkább elhatalmasodott rajta, 1868. július 30-án, 51 éves korában hunyt el Hanván.

Verseit, írásait a természet iránti őszinte áhítat, az egyetemes erkölcsi értékek felmutatása, Istenbe vetett bizalom, a magyar nép sorsa iránti aggodás hatja át. Halála után két évvel barátai: Arany János, Gyulai Pál, Lévy József és Szász Károly hat kötetben adják ki Tompa Mihály összegyűjtött költeményeit.

(Szénási Sándor írása nyomán)

Az emlékévként programját a Tompa Mihály Gömöri Kulturális Egyesület szervezi. Az egyesületünk több évtizedes tevékenységének fő vonalát képezi a Tompa - kultusz ápolása, a költő feledésbe merült életművének népszerűsítése, emlékének ébren tartása.

Az egy éven át tartó programsorozat terveink szerint a Kárpát-medence 25 helyszínére jut el. Az anyaországi helyszínek mellett a határon túli Erdély, Kárpátalja és természetesen a költő szülőföldje, a felvidéki Gömör több települése is szerepel. A rendezvények időpontjáról, pontos helyszínéről az emlékévként honlapján adunk tájékoztatást.

www.tompamihaly200.hu

A RENDEZVÉNYSOROZAT TERVEZETT HELYSZÍNEI

Alsóvádasz, Beje, Beregszász, Budapest -TIT Stúdió Egyesület, Budapest- Margitsziget,- Debrecen, Deregyő, Gömörözölős Hanva, Igrici, Kazincbarcika, Kecskemét, Kelemér, Kisgyőr, Kolozsvár, Miskolc, Nagyszalonta, Pápa, Pécs, Putnok, Rimaszombat, Sajószentpéter, Sárospatak, Sárospatak

A költő életútjához kapcsolódó alábbi településeken kiemelt rendezvények lesznek:

SÁROSPATAK

- 2017. március 25. - Az emlékévként megnyitó ünnepsége - konferencia, ünnepi műsor, koszorúzás

- A nyári Országos Honismereti Akadémia résztvevőinek megemlékezése a költő szobránál

RIMASZOMBAT

- 2017. április 27-29. - Tompa Mihály országos vers- és próza-mondó verseny

- 2017. június 9. - Pedagógiai projektnap a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége (SZMPSZ) Rimaszombati Regionális Pedagógiai Központja szervezésében: Tompa Mihály, a velünk élő költő címmel. Helyszín: Rimaszombat, Tompa Mihály Református Gimnázium

- Az eredeti helyére visszakerülő Tompa Mihály szobor avató ünnepsége (2017. szeptember)

- Kiállítás Mäger Ágnes festőművésznék a költő verseihez készített illusztrációiból (2017. szeptember)

PUTNOK

- Tompa Mihály (ma Belvárosi) Művelődési Ház szoboravatással egybekötött névadó ünnepsége (2017. szeptember)

- 2017. május 25. - Képzőművészeti alkotó nap a putnoki Holló László Galériában. Téma: Tompa Mihály költészete.

BUDAPEST - TIT STÚDIÓ EGYESÜLET

- A TIT Stúdió Egyesület és a Rátkai Márton Klub a KÖLTÉSZET NAPJA és Tompa Mihály születésének 200. évfordulója tiszteletére, „Virágregék” címmel versmondó versenyt hirdet óvodás korú gyermekek részére. A felhívást lásd: www.tit.hu Verseny és ünnepélyes eredményhirdetés: 2017. április 10. 9-12 h. TIT Stúdió Egyesület 1113 Budapest, Zsombolyai u. 6.

- „Virágregék” - 200 éve született Tompa Mihály (1817-1868). A TIT Stúdió Egyesület Csapody Vera Növénybarát Körének tagjai versek idézésével, fotók vetítésével bemutatják a virágokat.

- 2017. április 11. 17-19 h. TIT Stúdió Egyesület 1113 Budapest, Zsombolyai u. 6. A meghívót lásd www.tit.hu

BUDAPEST - MARGITSZIGET

- 2017. szeptember: A TIT Stúdió Egyesület szervezésében koszorúzás a költő szobránál. Részletek hangzanak el Finkey Ferenc hajdani akadémikus, koronaügyész egykori szoboravató beszédéből. Az időpontot és meghívót lásd majd augusztusban a www.tit.hu honlapon. Ez a rendezvény egyben a 2020. évi, Finkey konferencia megszervezésének nyitánya is lesz.

MISKOLC

- Lévy József Református Gimnázium - programok Tompa Mihály és Lévy József barátsága jegyében.

- 2017. szeptember 24. - Tompa Mihály könyvtár – megemlékezés a költőről

KELEMÉR

- emlékünnepe, koszorúzás az emlékháznál, a költő szobránál

GÖMÖRSZÖLÖS

- virágregék kertjének avatása, templomi hangverseny

BEJE

- templomi hangverseny Tompa Mihály megzenésített verseivel

HANVA

- 2017. október 13-15. - Pedagógiai projektnap, tanári emlékkonferencia a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége (SZMPSZ) Rimaszombati Regionális Pedagógiai Központja szervezésében Tompa Mihály „a meggyült szövétnek” címmel. Helyszín: Hanva, Diakóniai Központ

- 2017. november 18. - Az emlékévként záró ünnepsége

A RENDEZVÉNYEK EGYESÜLETÜNK ÁLTAL BIZTOSÍTOTT KERETPROGRAMJA

(minden helyszínen a saját programelemével színesítheti)

• Ünnepélyes megemlékezés, előadás Tompa Mihályról

• Kiállítás a költő életútjáról

• Kisfilm Tompa Mihály életútjáról (Putnok Városi Televízió alkotása)

• A rendezvénysorozat kapcsán megjelent könyvek, kiadványok bemutatása

• Az életutat bemutató film CD változata és az emlékévként kiadványinak (térítésmentes) átadása.

• Emléklapok, plakettek átadása

KIEMELT, ORSZÁGOSAN MEGHIRDETETT VERSENYEK, PÁLYÁZATOK

• Tompa Mihály nemzetközi szavalóverseny– Putnok, Gomba Levente Gimnázium, 2017. február 03.

Az évente megrendezésre kerülő versenyt az emlékévként kapcsán országos körben, négy életkor kategóriában hirdettük meg. A versenyről az egyesületi honlapon olvashatnak.

• Honismereti pályázat (diák és felnőtt kategória), melynek tárgya Tompa Mihály élete és munkássága, Gömör története, néprajza
Meghirdetése 2017. április

• Képzőművészeti pályázat (diák és felnőtt kategória) alkotói nappal egybekötve, amelynek során a putnoki Holló László Galériában képzőművészek a költő versei ihlette alkotásokat készítenek szakmai irányítással.
Meghirdetés: 2017. április, alkotói nap: 2017. május 25.

Az emlékévként kapcsán a költő verseiből válogatás, életművéről, írásai gyűjteményes kötet, breviárium (szerk.: Dr. B. Kovács István muzeológus) és bibliográfia jelenik meg (Imolay Dr. Lenkey István bibliográfus). Életútját ismeretterjesztő film (Putnok Városi Televízió - szerk.: Szendrey Júlia) és egy vándorkiállítás anyag mutatja be (Sándorné Gyurcsik Erika középiskolai tanár, Tóth György tipográfus), továbbá művészeti alkotások: versillusztrációk és bronz plakettek (Mäger Ágnes festőművész) és terrakotta plakettek készülnek (Boncsér Árpád szobrász). Mindezek a gazdag költői életút felmutatását, újbóli megismertetését, a költői életmű méltó helyre emelését segítik.

A programok időpontja, helyszíne és tartalma időközben kerülnek pontosításra, amelyek a honlapunkon olvashatók:

www.tompamihaly200.hu